

Ιωαν.-Παν. Χριστόπουλος
Πολ. Μηχανικός με Α' β.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΈΡΓΩΝ ΜΕ
ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ

(Ε.Υ.Δ.Ε./ Κ.Σ.Ε.Σ.Π.)

ΤΜΗΜΑ Β' : Κατασκευής Έργων Πελοποννήσου
και Νησιωτικής Ελλάδας

Πληροφορίες : Ελ. Πεφάνη

Τηλέφωνο : 210 69922080

e-mail : e.pefani@ggde.gr

Αθήνα, 22-7-2025

Αρ. πρωτ.: Ε3/Φ12/122966

ΠΡΟΣ: Γραφείο Νομικών &
Κοινοβουλευτικών Θεμάτων

ΚΟΙΝ: 1. Γραφείο Υφυπουργού Υποδομών
2. Γραφείο Γεν. Γραμματέα Υποδομών
3. Γραφείο Γενικού Διευθυντή
Συγκοινωνιακών Υποδομών

ΕΡΓΟ: Σύμβαση Παραχώρησης Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία, Συντήρηση και Εκμετάλλευση του Νέου Διεθνούς Αερολιμένα Ηρακλείου Κρήτης και Μελέτη, Κατασκευή και Χρηματοδότηση των οδικών του συνδέσεων

ΘΕΜΑ: Απάντηση στη με αριθμό 2619/18-7-2025 Αναφορά Βουλευτή κ.Χ. Μαμουλάκη με θέμα «Μετεγκατάσταση του ραντάρ αεροναυτιλίας μακριά από τοναρχαιολογικό χώρο του λόφου της Παπούρας, στο Καστέλι Κρήτης».

ΣΧΕΤ.: α) Το με αρ. 121361/18-7-2025 έγγραφο του Γραφείου Νομικών & Κοινοβουλευτικών Θεμάτων του Υπουργείου
β) Η με αρ.πρωτ. 2619/18-7-2025 Αναφορά

Σε απάντηση του (α) σχετικού εγγράφου, με το οποίο μας διαβιβάστηκε η (β) σχετική Ερώτηση, σχετικά με θέματα που εμπίπτουν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Υπηρεσίας μας, σας γνωρίζουμε τα κάτωθι:

Στο πλαίσιο του έργου κατασκευής του Νέου Διεθνούς Αερολιμένα Ηρακλείου, ενός έργου Εθνικής Σημασίας, αποκαλύφθηκε κατά τη διάρκεια αρχαιολογικών ερευνών στο λόφο Παπούρα, μνημειακό αρχιτεκτονικό σύνολο κυκλικού σχήματος και διαμέτρου περίπου 48 μ., βαρύνουσας σημασίας για τη μινωική αρχαιολογία. Δεδομένου ότι στο τμήμα αυτό, της κορυφής του Λόφου Παπούρα (Εμπόδιο 24), είχαν συντελεστεί απαλλοτριώσεις για την τοποθέτηση Συστημάτων Αεροναυτιλίας, που θα εξασφάλιζαν την ασφαλή λειτουργία του αεροδρομίου, οι εμπλεκόμενοι φορείς πραγματοποίησαν συσκέψεις, με σκοπό την εξεύρεση εναλλακτικής λύσης χωροθέτησης των Συστημάτων αυτών.

Αναφορικά με το θέμα σας ενημερώνουμε τα κάτωθι:

- 1) Με το με αρ. πρωτ. 234942/30-5-2024 έγγραφό της, η ΕΦΑ Ηρακλείου ζήτησε την άμεση διακοπή εργασιών λατόμευσης στο λόφο Παπούρα (Εμπόδιο 24), καθότι «είναι σε εξέλιξη η

ανασκαφή ιδιαίτερα σημαντικού μνημείου ...και υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να επέλθει ανεπανόρθωτη ζημιά στον περιβάλλοντα χώρο του μνημείου και στο ίδιο το μνημείο».

- 2) Με το με αρ. πρωτ. Β/Ε3/Φ.4.5/140675/14-6-2024 έγγραφό της, η ΕΥΔΕ/ΚΣΕΣΠ προς τη Διεθνή Αερολιμένα Ηρακλείου Κρήτης Α.Ε. (ΔΑΗΚ) και προς την ΥΠΑ, ζήτησε την εξέταση εναλλακτικών λύσεων χωροθέτησης.
- 3) Με το με αρ. πρωτ. Κ.Γ./Δ/ΥΠΑ 21789/4-11-2024 έγγραφό της, η ΥΠΑ προς τη ΔΑΗΚ, αναφέρει ότι «δεν υφίσταται, ως εναλλακτική τεχνική λύση, η αξιοποίηση του Λόφου 26 ή οποιουδήποτε άλλου σημείου, που θα πληροί στοιχειωδώς τεχνικά και επιχειρησιακά κριτήρια επιλογής θέσεως εγκατάστασης Εξοπλισμού Αεροναυτιλίας (Ε.Α.) και η συνύπαρξη του αρχαιολογικού χώρου και των εγκαταστάσεων Εξοπλισμού Αεροναυτιλίας (Radar και Συστημάτων Επικοινωνιών) στον Λόφο 24 αποτελεί μοναδική επιλογή». Επίσης, στη σύσκεψη της 23-10-2024, ζητήθηκε από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Πολιτισμού η αποκατάσταση του τοπίου να γίνει με τη συνδρομή Αρχιτέκτονα Μηχανικού.
- 4) Με το με αρ. πρωτ. Β/Ε3/Φ20/16639/30-1-2025 έγγραφό της, η ΕΥΔΕ/ΚΣΕΣΠ προς το Υπουργείο Πολιτισμού, αναφέρει ότι σύμφωνα με το ανωτέρω έγγραφο της ΥΠΑ απαιτείται «εκπόνηση των απαιτούμενων μελετών για τη διαμόρφωση του λόφου 24 και τη χωροθέτηση των συστημάτων Αεροναυτιλίας, συμπεριλαμβανομένης και της εκπόνησης ειδικής μελέτης αποκατάστασης του τοπίου».
- 5) Με το με αρ. πρωτ. Β/Ε3/Φ.4.5/55434/28-3-2025 έγγραφό της, η ΕΥΔΕ/ΚΣΕΣΠ προς τη ΔΑΗΚ, ζήτησε κατόπιν της σύμφωνης γνώμης του Υπουργείου Πολιτισμού, να προβεί στην εκπόνηση Ειδικής Μελέτης Αρχιτεκτονικής Τοπίου στην περιοχή του Εμποδίου/Λόφου 24.
- 6) Με τα με αρ. πρωτ. Β/Ε3/Φ20/106153/24-6-2025 και Β/Ε3/Φ20/108493/29-6-2025 έγγραφά της, η ΕΥΔΕ/ΚΣΕΣΠ διαβίβασε προς τη Δ/νση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, τη Δ/νση Αναστήλωσης Αρχαίων Μνημείων και την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηρακλείου του Υπουργείου Πολιτισμού, την Ειδική Μελέτη Αρχιτεκτονικής Τοπίου και την Τεχνική Έκθεση που αφορά στη χωροθέτηση συστημάτων αεροναυτιλίας στο Εμπόδιο 24.
- 7) Με το με αρ. πρωτ. Κ.Γ./Δ/ΥΠΑ 14582/9-7-2025 έγγραφό της, η ΥΠΑ προώθησε στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών:
 - Α) Τη μελέτη εμπειρογνομώνων της ΥΠΑ (Ιούνιος 2022)
 - Β) Την έγκριση της μελέτης εμπειρογνομώνων και την τελική επιλογή θέσεων εγκατάστασης (Ιούλιος 2022)
 - Γ) Τη μελέτη της Cyrrus "AANE Technical Study, Radar and Communications Sites, Kastelli International Airport" (Οκτώβριος 2024)

Ειδικότερα στο έγγραφο αναφέρεται ότι: «Η Cyrrus με τη μελέτη της εστίασε στην αξιολόγηση θέσεων και στην εξεύρεση πιθανής κατάλληλης εναλλακτικής θέσης του Λόφου 24, μετά την αποκάλυψη του μνημείου. Ειδικότερα, αξιολόγησε τη θέση 26, που συγκέντρωνε ανάλογα τεχνικά χαρακτηριστικά με τη θέση Λόφου 24»

Οι ανωτέρω μελέτες της ΥΠΑ και της Cyrrus συγκλίνουν στο συμπέρασμα ότι ο Λόφος 24 είναι ο μόνος που συγκεντρώνει τα επιχειρησιακά και τεχνικά χαρακτηριστικά καταλληλότητας, και ως εκ τούτου, αποτελεί μοναδική θέση για την εγκατάσταση του κύριου Συστήματος Επιτήρησης για την εξυπηρέτηση του Διεθνούς Αερολιμένα Ηρακλείου Κρήτης.

Το ως άνω συμπέρασμα, η ΥΠΑ το θεωρεί ως βασική παραδοχή για τον σχεδιασμό των Συστημάτων Αεροναυτιλίας, την εκπόνηση τεχνικών προδιαγραφών και τη σχεδίαση των διαδικασιών ενόργανης πτήσης.

Επισημαίνεται, ότι ο επιδιωκόμενος στόχος των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών ήταν η ανεύρεση βέλτιστης λύσης για τη συνύπαρξη του αρχαιολογικού Μνημείου και των συστημάτων Εξοπλισμού Αεροναυτιλίας. **Με την προτεινόμενη λύση το μνημείο καθίσταται επισκέψιμο διασφαλίζοντας, τόσο την προστασία των επισκεπτών και των εργαζομένων από την εκπέμπουσα ακτινοβολία, όσο και την ασφάλεια των πτήσεων.**

Η τελική Ειδική Μελέτη Αρχιτεκτονικής Τοπίου προβλέπει τη δραστική μείωση των δυο χώρων εγκατάστασης των συστημάτων Αεροναυτιλίας (από 86.660 m² σε 12.300 m²), περιορίζοντας έτσι το αποτύπωμα των περιοχών και την επέμβαση στον περιβάλλοντα χώρο του μνημείου, απομακρύνοντας τις εγκαταστάσεις από τον αρχαιολογικό χώρο, κατά το μέγιστο δυνατό. Αυτό, επιτυγχάνεται κυρίως με την μετατόπιση του κτιρίου που θα στεγάσει τον υποσταθμό, συνολικού εμβαδού 2.100 τ.μ. και ύψους 6μ. στο όριο της παρέμβασης και ήδη διαμορφωμένου σκάμματος. Με αυτό τον τρόπο, θα είναι δυνατή η κάλυψη του κτιρίου με φυτεμένο δώμα, ώστε να μην είναι ορατό από την κορυφή του λόφου. Επίσης, η μελέτη προβλέπει τη χρήση φυσικών υλικών για τη βέλτιστη ένταξη στο ιδιαίτερο τοπίο της περιοχής. Τα διαμορφωμένα πρανή, θα επενδυθούν με σύστημα οπλισμένου εδάφους, που χρησιμοποιείται για την κατασκευή τοίχων αντιστήριξης με κεκλιμένη ή κάθετη όψη.

Σημειώνεται, ότι σύμφωνα με τα συμβατικά τεύχη του έργου Παραχώρησης έχει προβλεφθεί να δημιουργηθεί «Μόνιμη Έκθεση» εντός του Αεροσταθμού, συνολικής έκτασης, η οποία δεν θα υπερβαίνει το 3% της έκτασης του Αεροσταθμού και σε καμία περίπτωση δεν θα είναι μικρότερη των 900τμ, θα είναι διαθέσιμη ως χώρος έκθεσης των αρχαιοτήτων και αντικειμένων, που τυχόν θα ανασκαφούν κατά τη διάρκεια των εργασιών του Έργου ή για την έκθεση όποιων αρχαιοτήτων ή/ και αντικειμένων εκάστοτε αποφασίζει το Δημόσιο. Η Μόνιμη Έκθεση μπορεί να οργανωθεί σε περισσότερα, του ενός, σημεία στον Αεροσταθμό, αλλά σε κάθε περίπτωση ένα τμήμα της δεν μπορεί να έχει έκταση μικρότερη των 500τ.μ., σε περιοχή του Αεροσταθμού, η οποία δύναται να είναι είτε στην Περιοχή Διακίνησης Επιβατών και Κοινού, είτε στην Περιοχή Πλευράς Αέρος Αφικνούμενων Επιβατών είτε στην Περιοχή Check In Αναχωρούντων Επιβατών.

Τέλος, αναφέρουμε ότι το συγκεκριμένο Έργο, έχει αναδείξει πολλά αρχαιολογικά ευρήματα από το 2021 και στις αρχαιολογικές έρευνες και εργασίες, απασχολούνται περίπου 150 εργαζόμενοι διαφόρων ειδικοτήτων. Για την κάλυψη των ερευνών, που περιλαμβάνουν πέραν της μισθοδοσίας, τη χρήση μηχανημάτων, την προμήθεια ψηφιακού και πάσης φύσεως εξοπλισμού και υλικοτεχνικής υποστήριξης, η δαπάνη για το Ελληνικό Δημόσιο, ανέρχεται μέχρι σήμερα (Ιούλιο 2025) σε περίπου 17.000.000,00 ευρώ.

Επισημαίνεται ότι με τα με αρ. Β/Ε3/Φ20/37164/28-2-2025 και Β/Ε3/Φ20/115971/10-7-2025 έγγραφά της, η ΕΥΔΕ/ΚΣΕΣΠ ζήτησε από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηρακλείου την ανανέωση των συμβάσεων προσωπικού προκειμένου να συνεχιστεί απρόσκοπτα η ολοκλήρωση της αρχαιολογικής έρευνας και ανασκαφής.

Τέλος, σύμφωνα με την προτεινόμενη μελέτη, το μνημείο καθίσταται επισκέψιμο καθώς η προστασία των επισκεπτών από την εκπέμπουσα ακτινοβολία διασφαλίζεται από την ανύψωση του radar από τα 22 μ. στα 30 μ.

Ε. Δ.:

1. Ε3/Φ12
2. Αρ. Αλεξάκη

**Ο Αν. Προϊστάμενος
ΕΥΔΕ/ΚΣΕΣΠ**

**Ιωαν.-Παν. Χριστόπουλος
Πολ. Μηχανικός με Α'β.**